

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:		Prețul inserțiunilor:	Corespondințele sînt a se adresa redacției „FOAIA DIECESANĂ“; eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.
Pentru Austro-Ungaria pe an . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicațiunile oficiose, concurse, edictate etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	
„ „ „ pe 1/2 an . . .	2 „ 50 „		
„ România și străinătate pe an . . .	14 franci		
„ „ „ „ pe 1/2 an . . .	7 „		

PARTEA OFICIALĂ.

Teologul absolut *Alexandru Ogherlaci* din Jidovini s'a chirotonit întru diacon în 20. eară întru presbiter în 21. Aprilie a. c., și pe baza decisului consistorial ddto 22. Martie a. c. Nr. 581 B. s'a așezat de administrator parochial în *Globurcu*, protopresbiteratul Mehadiiei.

Teologul absolut *Petru Alexiu*, din S. Mihaiul-Român, diecesa Aradului, s'a chirotonit întru diacon în 21. eară întru presbiter în 23. Aprilie a. c., și pe baza decisului consistorial ddto 11. Aprilie a. c. Nr. 1032 B. s'a instituit de capelan pelângă neputinciosul paroch Isac Iancoviciu din *Broscent*, protopresbiteratul Orăviții.

PARTEA NEOFICIALĂ.

Ceva despre cultul bisericii ortodoxe.

(Urmare.)

Despre ceialaltă oficianți nu scim nimic sigur. În conciliul dela Laodicea (can. 23) se hotărește ca nici un subdiacon și cetet, se nu poarte orar, deci și portul lor se va fi deosebit foarte puțin de cel de rënd.

Maî târziu clerul se deosebesce în portul său de laici atât când sluja cât și în vicața de toate zilele. Să vedem cum este el la patriarh și la ceialaltă servitori ai bisericii.

Patriarhii purtau de rënd o haină lungă din pěr de cămilă, o manta de atlas brun, un culion (potcap) negru duplu pe cap, o pălărie și cărjă. Haina cea lungă era altfelu portul ordinaru al călugărilor și ajungea până la nodițe (glesne), se încingea cu un briu. Pe mantaua de atlas (*mândia*) se

aflau în cele 4 cornuri tot atâtea bucăți albastre în formă quadrată numite *lespezi*; (*pómata*) ear la poale 3 bande, și adecă 2 albe și 1 roșie, câte odată tivite cu vinct, numite *riuri* (*potami*). Simeon Tesaloniceanul¹⁾ explică acestea astfel: rurile înseamnă darul de a învăța, ce-l are un învățătoriu de o treaptă maî înaltă; ear numele s'a luat dela cuvintele Mântuitoriului Io. 7, 38; lespezile sînt simbolul celor doauă testamente, din cari un învățătoriu își scoate învățătura sa. Acoperemntul capului în felul acesta îl au și călugerii numindu-se *kamilávkiion*, și adecă partea de desupt *katokamilávkiion*, ear ceasupra *anokamilávkiion*; peste aceasta vine *pělăria patriarhală* (*kapásion* sau *kápellos*), care e o pělărie lată, fără aripi, de coloare violet-vinctă cu o cruce albastră peste întreaga suprafață, din care spânzurau peste umeri de amendoauă părțile 2 cordoane late (*kamilava*); în urmă purtau în mână o *cărjă* (*dikanikion*) împodobită cu mărgăritare, care la capetl de sus avea de regulă 2 șerpî, cari țin capetele unul cătră altul. În aceste haine și predicau patriarhii, ear când celebrau aveau ornate, cari sînt aceleași ca ale episcopilor.

De observat este că afară de cel din Alexandria care poartă mitră, toți patriarhii slujesc cu capul gol. Simeon Tesaloniceanul explică aceasta ca o imitare a arhierelui T. V. zicend că închipuesce cununa de spină sau sânta măhramă; că Constantin cel Mare a dat voie lui Silvestru, papei din Roma, s'o poarte; ear de Ciril Alexandrineanul se scie, că a cerut voie dela sinodul al 3. ecumenic ca să poarte mitră, pentrucă era slab; apusenii însă susțin, pentrucă era substitutul papei²⁾.

Ornatele episcopului (asemene la arhieriscop și patriarhii) sînt 7 la număr³⁾: *Stichariul* care însemnează curățenia și luminarea lui Cr. și străluci-

¹⁾ Ediția dela Bucuresci din 1765. pag. 389. 390.

²⁾ L. c. pag. 478.

³⁾ Simeon Tesaloniceanul l. c. pag. 137.

rea ăngerească; *epitrahirul* e simbolul darului ceresc; mai arată apoi că slujitoriul ș'a plecat grumazii lui Cristos îndatorându-se a lucra s. taine sub stăpănia lui, că se supune jugului acestuia cu smerenie, făcând toate împreună cu dănsul; *brîul* închipuesce puterea dată lui de Dumnezeu și că e gata împreună a lucra; *genunchierul* (în cărțile bisericești *bedernița* dela *bedră* = coapsă) arată biruința asupra morții și învierea Mântuitorului, așadar e un fellu de armă; *măneçarile* însemnează lucrarea lui Dumnezeu cea atotfăcătoare și cumcă Isus prin înseși mâinile sale a făcut jertfa trupului și sângelui său; unii mai zic, că ele ar însemna și legăturile cu cari au fost legate mâinile Mântuitorului în mormânt; *felonul* sau *sfită* sau *polistavrion*, numit aici *sacos*. Despre el zice Simeon Tesalonicianul că „*arată puterea și strălucirea Duhului cea dată de sus, că mai presus este strălucirea decât rënduelile cele mai mari; dar însemnează și puterea lui Dumnezeu cea cuprinzătoare de toate și purtătoare de grijă și lucrătoare de toate și făcătoare de bine, pentru care s'a pogorît Cuvântul până la noi și cele de sus și cele de jos, întrupându-se și restignându-se și înviind, prin sine ne-a adunat la sine. Drept aceea și mai ales închipuesce haina cu care s'a îmbrăcat Mântuitorul fiind batjocurit. Pentru aceea și în chip de sac este, că nici are mănecei aceasta arătând cuprinderea a toate. Ear mai arătat însemnează aceasta și aceea, cu care se îmbracă cei mai aleși din archierei, care se chiamă, sacos. Ci și ceilalți din archierei cu sfta plină de cruci îmbrăcându-se, care și polistavros se chiamă aceasta chiar arată cumcă este arătătoare de patima Mântuitorului și aceasta aceuia urmează, care prin patimă și prin cruce a sêvrșit dreptatea cea adevărată și ne-a dat noauă slobozenie dela muncitoriul și pe toți dimpreună ne-a mântuit¹⁾ În urmă omoforul „care pe umere îl înfășură însemnează mântuirea și chemarea oii celei rătăcite, care sântem noi oamenii, a cărui om și chipul l-a luat pe sine Mântuitorul, întru care și pătîmînd cu crucea pe noi ne-a mântuit. Drept aceea și de lănd este și dinainte și dinapoi și la piept cruciș are 4 cruci, care închipuesc rēstignirea²⁾”*

Abaterile ce sînt la ornatele episcopesci în ziua de azi se vede că sînt introduse mai tîrziu.

La presbiterii sînt aceleași ornate afară de epigonatiu, omofor și sacos, care din urmă se înlocuesce prin polistavrion; ear diaconul are numai *stihariu*, *mănecaru* și *orariu*, care e o bandă lungă, împodobită cu cuvintele *sânt, sânt, sânt* purtându-se pe umărul stîng și închipuesce aripile cetelor ăngeresci.³⁾

Reuniunea de agricultură din Caransebeș.

Adunarea generală a reuniunii de agricultură s'a ținut — precum am notificat în foaia noastră — în 14/26 Aprilie a. c. Adunarea generală a decurs în următorul mod:

După deschiderea adunării prin o cuvîntare bine potrivită a Dnului președinte Ioan Topal se cetesce prin Dl secretariu Iosif Bălan, raportul general despre activitatea comitetului în anul trecut și raportul despre starea economiei în ținutul nostru cetindu-se totodată și programa activității viitoare a reuniunii.

Din acestea estragem următoarele:

În anul trecut au ținut comitetul 14 ședințe.

Averea reuniunii mișcătoare și nemișcătoare e cu finea anului 1890 la olaltă 4689 fl.

Biblioteca reuniunii a avut cu finea anului 1890. 178 opuri în 272 de tomuri și broșure, dintre care s'au cetit 40 de opuri.

Reuniunea a avut următoarele mașini; 1. Mașină de treerat, 2. mașină de curățit cereale (trieur), 3. mașina lui Thallmayer pentru scoaterea călbezei (mătășinei) din sēmēnța de trifoiu, 4. mașină de curățit (sghiorat, sfarimat) cucuruzul, 5. moară (ciur mare) cu 10 site pentru curățirea cerealelor.

Dintră aceste mașini s'au folosit prin economii din Caransebeș și dimpregiur mașina de trifoiu, trieurul și ciurul cel mare.

În grădina reuniunii au fost cu finea anului 1890. la olaltă 5190 de pomi, dintre acestia 1796 nobilitați și 3394 pădureți; dintre cei nobilitați 161 de pomi mari cu fructe și ceilalți tineri.

Membrilor s'au împărțit anul trecut 450 de meri și nucii. Merii împărțiți au fost de următoarele soiuri: *Batul*, *Sercica*, *Renet de Orleans*, *Mer garofiou de Cornvalles*, *Renet de Van Mons*, *Măr de Șicula*.

Încercări s'au făcut în pămîntul reuniunii cu 8 soiuri de cucuruz parte timpuriu parte tîrziu și cu 36 soiuri de cartofi parte timpurii parte tîrzi.

În ceea ce privește deosebita ramură principală ale economiei noastre, referitoriu la pomărit și la prăsierea vitelor trebuie să accentuăm, că deși aceste ramuri formează isvoarele principale de venit ale economului nostru, tocmai aceste ramuri sînt mai neglese și că tocmai dezvoltarea acestor ramuri are să fie problema principală a reuniunii noastre.

Abstragînd dela cultivarea cea mai primitivă a pomilor, — dacă preste tot poate fi vorba de o cultivare — unul dintre neajunsurile principale ale pomăritului dela sate este lipsa de soiuri bune, acomodate pentru export. Dintră soiurile de poame cultivate de economii nostri, cari în ceea ce privește gustul și altele și în ceea ce privește conservarea preste eamnă, sînt puțin satisfăcătoare, și nici nu pot fi luate în considerare decât ca material pentru vin sau vinars. Soiurile cele mai bune, cari se află sporadice ici-colea nu se află în o cantitate corespunzătoare unei eventuale căutări mai mari, ba considerînd, că din partea economilor nostri cât de puțin se face pen-

¹⁾ L. c. pag. 391.

²⁾ L. c. pag. 138. cf. 391.

³⁾ L. c. pag. 389.

tru susținerea acestor soiuri prin nobilitare de pomii tineri — nu e nemotivată temerea, că și aceste soiuri mai bune vor peri, dacă nu se vor lua măsuri contra acestei fatale eventualități.

Nu se poate nega, că instituțiunea scolilor de pomii, reintrodusă în viață prin guvern, este una dintre mijloacele cele mai puternice pentru a întinpi pericoul amintit, dar această instituțiune numai atunci va aduce fructe binefăcătoare, dacă se îndeamnă comunele de a face aceste scoli și dacă le vom veni întru ajutoriu; altcum înființarea acestor scoli n'are nici un rezultat practic.

Causa stării rele a economiei de vite e, pe lângă nutrire și îngrijire necorespunzătoare, mai ales lipsa de tauri comunali.

Pe baza informațiunii câștigate prin coale esmise din partea reuniunii spre acest scop, pe baza unei informațiunii private a d-lui veterinaru comitatens, cât și pe baza informațiunii câștigate în fața locului, cele mai multe comune n'au nici de cum taur, sau dacă au taur acesta nu corespunde numărului vacilor din comună, sau în altă privință e necorespunzătoriu.

În cât privește nutirea și căutarea vitelor cauza tinerii necorespunzătoare este: 1. Că nu sunt cunoscute principiile și folosul nutririi și îngrijirii raționale. 2. Mai ales că economilor le lipsesc nutrețuri bune și variate; partea cea mai mare a economilor nostri afară de paie, tulei și fân nu cunoaște alt nutreț peste earnă, ba sunt comune unde trifoiul, brosele, măzera etc. sunt cu totul necunoscute, sau dacă există trifoaie, ele sunt infectate prin mătășină (câlbează), sau nefind altcum cultivate nu respălătesc lucrul economului.

Nici producerea cerealelor nu se află în stare mai bună. Abstrăgând dela acea împrejurare, că în multe locuri nu există nici o schimbare de sēmănturi și se samănă fără întrerupere tot cucuruz; pe o lucrare mai rațională se pune puțin sau nici un pond și de 2 arături, de arătură adâncă toamna, de alegerea și curățirea sēmăntei foarte puținii economi au cunoscintă.

Programul viitoriu al Reuniunii este:

Pentru desvoltarea pomăritului:

1. Reuniunea va avea să țină o esposiție de poame, ca prin aceasta să ajungă comitetul și membrii reuniunii a cunoaște soiurile mai bune lățite în ținutul nostru. Cu această ocasiune să se premieze cultivătorii soiurilor bune pentru de ai încuragia.

2. Pentru înființarea grădinilor comunale, e a se esmite în fața locului un individ din partea reuniunii, ca acesta să îndemne comunele de a înființa grădini de pomărit și a le da instrucțiunile necesari.

3. Conducătorii grădinilor comunale, învățătorii și alți economi buni, sunt a se chema la un curs din pomărit care se va ținea în fie-care an.

La acest curs sunt a se chema la început numai învățătorii și economii comunelor din apropiere. Comunele mai îndepărtate sunt a se da deocamdată instrucțiuni scrise sau verbale.

4. Reuniunea plantează o grădină nouă de pomii pe lângă cea veche, unde se vor cultiva pomii numai de 3—4 soiuri bune alese de comitetul reuniunii.

Din această grădină se vor distribuî rămurile (sede) nobili poporului și grădinilor comunale.

5. Școala de pomii a reuniunii e a se mări și vor fi a se cultiva aci, afară de cele 3—4 soiuri alese de comitet, și soiurile cele mai bune lățite în ținutul nostru.

6. Pentru a putea da poporului modele de pomii bine cultivați reuniunea de aici înainte să nu mai dea membrilor ei decât numai pomii cu coroană bine formată.

Pentru desvoltarea economiei de vite.

1. Pentru de a acoperi lipsa de tauri comunali reuniunea să caute și să afle cauza, pentru care una sau altă comună nu are taur, — spre a putea mijloci delaturarea pedecii la locul competent.

2. Pentru a putea demonstra crescerea și ținerea-rațională a taurilor să se procure vitei de Möllthal sau Pinzgau și să se nutrească și să se țină strict după regulile economiei raționale.

Taurii creșeuți să se pună și la dispoziția economilor din pregiur.*)

3. Pentru a putea demonstra crescerea rațională a trăgătorilor sunt a se procura 2 vitei, cari ca trăgători viitori vor fi a se nutri și a se ținea în mod corespunzătoriu scopului economic propus. Cu acești trăgători să lucre reuniunea o parte a pământului ei pentru a putea arăta economilor nostri și în mod intuitiv modul ținerii raționale și folosul câștigat prin aceasta ținere.

Tot așa e a se procura cel puțin o viteauă pentru a putea arăta în mod practic crescerea vacilor la toate ocașiunile, când se vor cere informațiunii în privința aceasta din partea membrilor a institutelor, a comunelor și a privaților.

4. În comuni să se țină prelegeri despre prășirea, nutirea și ținerea rațională a vitelor și cu ocașiunea aceasta a îndemna corporațiunile și oamenii privați de a cerceta economia de model a reuniunii.

Însă fiind-că o economie rațională de vite nu e posibilă fără o cultivare rațională a trifoiului, broselor și a livezilor, ear partea cea mare a economilor nostri nu cultivă plante de nutreț nici decum sau dacă le cultivă le cultivă reu, să se îngrijească reuniunea a lăți cultivarea plantelor de nutreț, împărțind sēmăntă și dând instrucțiuni poporului.

Aici trebuie să amintim că comitetul a și început a împărți sēmăntă aici și în comunele din apropiere și că poporul a primit svaturile împărțite cu cea mai mare bucurie.

Pentru ca să poată dispune reuniunea de sēmăntele necesare și pentru a putea a arăta totodată în mod practic cultivarea rațională a nutrețului și a cerealelor, e a să înființa o economie de model în direcțiunea aceasta.

Punându-se la desbatere raportul general și programa comitetului, dl Ilie Curescu recomandă primirea raportului general și a programei și propune totodată, ca d-lui

*) Până acuma se puneau numai la dispoziția economilor din Caransebeș.

președinte, care în sensul raportului a binevoit a face o parcelare nouă a pământurilor reuniunii și a compus un plan nou, să i se voteze mulțămîta protocolară pentru aceste lucrări făcute gratuit reuniunii.

Dl C. Burdea accentuând însemnătatea reuniunii și progresul economiei noastre dacă se va executa programa comitetului e de părere, că toate venitele reuniunii să se folosească pentru executarea programei.

Dl Stefan Velovan, recapitulând cu observări potrivite punctele principale ale programei, recomandă primirea ei și poftesce adunarea generală a da mulțămîta biroului pentru compunerea ei.

Dl P. Drăgălina deasemenea recomandă primirea programei cu adausul, că programa să se tipărească în mai multe exemplare și să se distribuie și acelor membri, cari nu au fost de față la adunarea generală.

Primindu-se atât raportul general, cât și programa comitetului, urmează citirea raportului special despre speșele și venitele reuniunii în anul 1890, care raport se ia la cunoscință.

Se citește apoi preliminarul reuniunii, în sensul căruia se preliminează venitele reuniunii în suma de 2384 fl. 10 cr., ear speșele în suma de 2255 fl.

Se citește raportul d-lor Ioan Lințu și Toma Martincov, cari raportează, că revidând cassa reuniunii au aflat toate în cea mai bună ordine.

După citirea preliminarului a urmat în sensul ordinei zile propunerile comitetului referitoare la activitatea reuniunii în anul 1891.

Propunerile făcute prin dl președinte sînt următoarele:

a) Pentru respîndirea pomăritului rațional e a se ținea în anul acesta un curs practic din pomărit.

Cursul condus prin dl secretariu și profesor preparandial, Iosif Bălan, să dureze 2-3 zile și să se chieime la acest curs învețătorii, preoții și căți-va economi din comunele învecinate.

Materia, care ar fi a se comunica participanților la curs ar fi următoarea:

1. Căștigarea sēmēței și conservarea peste eamnă.
2. Avantagiul pādureșilor crescuți din sēmēntă față de cei aduși din pādure.
3. Școala de sēmēnat.
4. Școala de pomii.
5. Străplāntarea pomilor în școala de pomii.
6. Lucrarea pāmēntului în școala de pomii și gu-noirea.
7. Nobilitarea.
8. Cultivarea pomilor nobilitați în anul cel dintāu, în al doilea, al treilea, al patrulea.
9. Formarea coroanei.
10. Străplāntarea pomilor la locul lor.
11. Cultivarea pomilor după străplāntare și în anii următorii.
12. Cultivarea pomilor bătrāni.
13. Culesul și conservarea poamelor.
14. Morburile principale.

Pentru a ușura participanților cercetarea cursului să li se dea din cassa reuniunii cāte 50 cr. la zi.

Pentru a se convinge reuniunea despre rezultatul cursului ținut, să se esmită la timpul sēu dl secretariu, care cercotānd comunele respective va avea să raporteze, cā cari dintrē frequentanți au folosit în praxă mai cu succes cunoscințele căștigate, — pentru a putea premia pe cei zeloși.

Se propune mai departe în sensul programei procurarea vitelor necesare, ținerea unei esposiții de poame și în fine, ca în viitoriu să nu se dea membrilor din grādina reuniunii decāt numai pomii cu coroană bine formată.

Toate aceste propunerii se primesc cu observarea făcută din partea d-lui C. Burdea, ca frequentanților premiile să nu se dea în bani, ci în natură în formă de pomii nobili sau pādureși.

În fine se procede la alegerea membrilor în comitetul pentru economia paserilor domestice și se aleg în acest comitet domni: A. Ghidiu, C. Burdea, I. Biju, D. Biju, G. Ianculovicu.

Cu acestea termināndu-se obiectele puse la ordinea zilei adunarea se inchide.

Igiena femeii însărcinate.

Se ved mai în totd'auna o mulțime de femei care, fiind însărcinate, nu au fericirea de a ajunge la ultimul termin de a nasce; ci mai înainte de termin ele lapādă fructul concepțiunii lor.

Acesta devine din cauza relei îngrijiri în timpul sarcinei și din nepăsarea, ce are femea asupra viitorului sēu copil și chiar asupra corpului sēu.

Așa dar' acilea vom da cāteva reguli igienice, cum trebuie femea însărcinată să se păstreze spre a avea un copil bine format și o facere bună.

Femea însărcinată trebuie să se nutrească cu māncări nutritoare și care se digestează (mistuesc) lesne. Sē nu mānānce nicī un felu de māncări statute seau sārāte și prea grase care se mistue greu. Va înlātura māncările iuși și făinoase, care pot produce constipație (incuerea stomachului), care este foarte vėtāmātoare în timpul sarcinei.

Deacă o femeie însărcinată are scārbă de māncările obicīnuite, i-se poate ierta sē-și aleagă altele, însă nu este bine de a implini toate dorințele femeii, mai cu seamă dacă cere lucruri cu totul neobicīnuite seau vėtāmātoare. Frica că prin neindeplinirea celor ce doresce femea însărcinată, s'ar putea întēmpla un abort (lāpādare) este foarte greșită.

Bēturile alchoolice (spirtoase) trebuiesc cu totul evitate (înlāturate), din causă că sūnt foarte vėtāmātoare pentru copil. Asemenea cafeaua și ceaiul (tea) trebuiesc luate în cantități moderate, dacă este obicīnuită a le lua; căci aceste doauē substanțe fiind

prea excitante sînt vătămătoare, atît pentru mamă cît și pentru copil.

Cam pe la finele sarcinei femeia suferă foarte mult de constipație (incuere de stomach), trebuie deci să facă în fie-care zi clistire cu apă caldă (cum se zice: caldă ca la soare). Deacă nu se găsește clistir, să se iee una seau două linguri cu *oleu de recină*.

Acest oleu de recină este cam greșos și multe femei, mai cu seamă în timpul sarcinei, nu-l pot lua; așa dar' spre a-i altera gustul cel neplăcut, să se iee dela farmacie (spiterie, apotecă) următoarea compoziție, care îi ia tot gustul cel neplăcut și îl face de este foarte ușor de luat: oleu recin 25 grame; sirop de rheum (revent), și alcohol de vin, din fie-care câte 15 grame, și oleu de mentă (ismă) una seau două picături; — se amestecă bine într'o sticlă și se ia la trebuință câte una seau două linguri de masă.

Camera de locuit și cea de durmit trebuiesc bine aerite în fie-care dimineată și depărtate toate necurețeniile ce ar putea vătămă sănătatea. Ori-ce felu de mirosuri sînt vătămătoare pentru femeile însărcinate, pentru că produc dureri de cap și de multe ori chiar leșinuri.

Femeia însărcinată trebuie să se culce în tot timpul sarcinei de timpuriu și regulat. Să evite balurile și adunările; căci ori cine știe, câte leșinuri și alte vătămări se produc prin aflarea femeii însărcinate în aerul stricat al localurilor unde se adună multă lume, precum: în teatre, biserici, etc.

Este bine și folositoriu a face mișcări în aer curat, însă fără a se osteni, fiind-că ori-ce mișcare seau osteneală, precum: jocurile, săriturile, umblete mai repezi cu trăsura, mai cu seamă pe drumuri stricate, ridicături de greutate mară provoacă hemoragiile (scurgeri de sânge din uter, mitră) și chiar lăpădături. Să nu stea nici o dată în picioare mult timp fără mișcare. Ocuparea în casă cu lucruri ușoare este folositoare. Dar este vătămătoriu de a sta prea mult în casă fără ocupațiune, căci lenevind trupul se slăbește puterea nervilor. Acele femei care de obicei seau din feliul ocupațiunii lor trăiesc în ne-mișcare, precum cusătoreșile, trebuie să facă pe toată ziua câte o preumblare.

Femeilor însărcinate le sînt cu totul oprite băile calde seau reci peste tot corpul și la picioare, ci, ca mijloc de curețenie, să întrebuițeze apă foarte puțin caldută spre a se spăla pe picioare și pe corp. Curețenia este foarte trebuincioasă femeii însărcinate, mai cu seamă pentru părțile genitale, care trebuiesc spălate în fie-care zi seau mai bine seara în timpul culcării cu apă caldă și cu săpun.

Timpul când trebuie să se spele pe corp cu apă caldă, este în cele dintâi două luni și în luna din urmă a sarcinei, în cealalte luni este cu totul oprit.

Imbrăcămîntea femeii însărcinate trebuie să fie potrivită cu temperatura, să nu se strîngă pantecele cu brăuri și cu corsete, care sînt foarte vătămătoare sănătății; mai cu seamă corsetul, fiind bine constatat, că astăzi cele mai multe boale la femei le provin din cauza corsetului. *Corsetul dar' trebuie cu totul lăpădat dela începutul sarcinei*, pentru că ori ce apăsare produsă pe pantece, oprește dezvoltarea fătului (copilului) și se nasce diform cu capul, cu coloana vertebrală (șira spinării) cocoșată, etc. Apăsarea dar' a corsetului pe pantece ofere primejdiile foarte grave atît pentru mamă cît și pentru copil.

Legislatorii greci și români, cu drept cuvînt făcuseră o lege, care oprea pe femeile însărcinate de a-și strînge talia cu încingători, și le sileau să poarte haine largi, pentru ca fătul (copilul) să se desvolte în toată libertatea.

Femeia însărcinată trebuie să aibă mare grijă de mamele (țîțe) și mai cu seamă de sfărul țîței, ca să nu se strivească sau să se frece mult de imbrăcămînt; trebuie dar' ca sînul să se lase liber pentru dezvoltare și să se ferească de receală. În lunile din urmă ale sarcinei, trebuie ca în toate diminețile și serile să se spele sfărul țîței cît și prin prejurul lor cu vin roșu, rachiu de drojdi seau cu spirt îndoit cu apă. Prin aceasta sfărurile care sînt mai moi și cu pele subțire, se pot apăra de crepături și alte rane ce provin mai tîrziu din sugerea copilului.

În contacturile sexuale mai cu seamă în a treia și a patra lună, este de mare trebuință a se observa cea mai mare moderațiune, ear în cel din urmă timp al sarcinei trebuiesc oprite cu totul; pentru că ori-ce apăsare pe pantece vătămă dezvoltarea fătului (copilului); ear asupra mamei se resfrîng o mulțime de rele care îi scurtează viața; fiind-că este constatat că, hemoragiile uterine (scurgeri de sânge), facerile grele, vițurile de conformare și alte neorîndurii organice ale mamei și ale noului născut provin adesea din cauza raporturilor sexuale în ultimele luni ale sarcinei.

Femeia însărcinată trebuie a fi în cea mai mare liniște, așa ca să nu se supere sau să se sperie și nici să se impresioneze prea mult de o bucurie mare și repede venită, căci toate astea sînt vătămătoare, producînd abort (lăpădare) seau hemoragiile uterine.

Câte odată la femeia însărcinată în a două jumătate a sarcinei, pantecele dezvoltându-se, uterul (mitra) se deviază prea mult la dreapta și înainte, și mai cu seamă la femeile, care au avut faceri foarte dese. În asemenea caz trebuie neapărat să se încingă pantecele femeii cu o încingătoare anume făcută pentru acest scop; ear care nu dispun de mijloace, să se lege cu o pânză lată înfășurându-se de două trei ori, ca să țină uterul într'o pozițiune mai bună.

Acestea dar' sînt regulele igienice care trebuiesc păstrate cu cea mai mare sîntenie de cîtră femeea însărcinată.

Urmează îngrijirea ce trebuie dată copiilor nou-născuți.

Dr. Em. Elefterescu.

În memoria lui Antoniu Mocsonyi de Foen.

(Urmare.)

Lista Nr. 17, colectant dl *Dr. Aureliu Novac*, adv. în Biserica-Albă, — au contribuit: Ioan Roșu, avocat, Andrei Boboroni, comerc. Dr. Aureliu Novac, adv. și Ignatie Popoviciu, meseriaș în Biserica-Albă, câte 2 fl. Zamfir Rozescu, cand. de not. publ., Demetriu Balanescu, comerc., Constantin Paleu, meseriaș, Ioan Ogrin, meseriaș, David Rukan, propr., Andrei Pateșan, meseriaș, Marcu Martinoviciu, ofic., Vasa Lepeda, meseriaș, Vasile Bercian, meseriaș, Stefan Mioc, meseriaș și Ioan Perian, meseriaș în Biserica-Albă și Georgiu Ciuciu, comerciant în Marcovet, câte 1 fl. — total 20 fl.

Lista Nr. 20, colectant dl *Paul Miulescu*, protopop în Comloșul-Mare, — au contribuit: Paul Miulescu, protopop, Nicolae Popoviciu, docente, George Balan, paroch, Pavel Vacărescu, paroch, Ioan Suci, notariu, Ludvig Schlesinger, poștariu și Mihai Păcătian, capelan în Comloșul-Mare, cât 1 fl. — total 7 florini.

Lista Nr. 21, colectant dl *Dr. Nestor Opreanu*, adv. în Sânmicleușul-Mare, — au contribuit: Emilia Opreanu 3 fl. Dr. Nestor Opreanu 2 fl. Stefan Opreanu 2 fl. Stefan Opreanu, paroch în Nereu, Stefan Opreanu, capelan în Vulcan, Aureliu Opreanu, notariu comunal în Iosefova, Ioan Tripa, notariu comunal în Igris, Ioan Cotosman, Vasiliu Marian, Ioan Ioanoviciu și Todor Crăciun, meseriași în Sânmicleușul-Mare și Grigoriu Vințanu, cassariu comunal, câte 1 fl. Ioan Popescu și Rista Funasiu, meseriași în Sânmicleușul-Mare, câte 50 cr. — total 15 fl.

Lista Nr. 22., colectant dl *Ioan Budințianu*, avocat în Bocșa-Montană au contribuit: Ioan Budințianu 5 fl., Dr. Aureliu Oprea, avocat 2 fl. și Ioan Marcu, învățătoriu în Bocșa-Montană 1 fl., total 8 fl.

Pe lista Nr. 24., a contribuit dl *Ilie Trăilă*, avocat în Oravița 10 fl.

Lista Nr. 33., colectant dl *Nicolau Zigrea*, avocat în Oradea-Mare, au contribuit: Ieroteiu Beleş, vicariu episcopesc 5 fl., Nicolau Zigrea și protopopul Toma Păcală câte 3 fl. Ioan Popp 2 fl., Teodor Filip, Ioan Gentiu, Ioan Groza referent consistorial și Ilie Moga câte 1 fl., Eutimie Blaga și Mihai Vaida câte 50 cr. total 18 fl.

Lista Nr. 42. colectant dl *Rubin Patița*, avocat în Alba-Iulia, au contribuit: căpitanul Visoina 5 fl., Rubin Patița și Ioan Muntean, advocați, Alexandru Tordoșian, protopop, majorul Lupu, căpitanii Onciu, Jumanca și Bog-

dan, locotenent Fleșieriu, sublocotenent Ciugudean, Băiaș și Cosgaria, Petru Cirlea, comerciant și George Lascu, econom câte 1 fl. total 18 fl.

Lista Nr. 46., colectant dl *Ilie Curescu* în Caransebeș, — au contribuit: Ilie Curescu 3 fl. 50 cr., Ilie Brăila, Iosif Ionescu din Lapușnicel, Iuon Ionașiu și Ioan Lințu câte 2 fl., Otto Popoviciu, Alexandru Balaș-Lissa, Paul Iovescu, Aureliu Mărin, Toma Martinov, Ioan Topal, Grigorie Vădrariu, Ioan Popoviciu, Patriciu Drăgălina, Iuliu Musta din Glimboca, Andrei Ghidiu, protopop, Ilie Măca, Ioan Harambașa, Ioan Mihai, Aureliu Nediciu, George Stan și Marcu Jivan câte 1 fl., George Popoviciu și Vasile Segercian câte 1 fl. 50 cr., Paul Dimitrieviciu 50 cr. — total 32 fl.

Lista Nr. 47, colectant dl *George Miclău*, preot în Secusigiu, — au contribuit: George Miclău, Constantin Ișfan, Damaschin Mărgineanțu și Sandor Weisz câte 1 fl. Simon Waisz și Damian Sebeșanu câte 50 cr. — total 5 florini.

Lista Nr. 49, colectant dl *Dimitrie Ioviță*, ingineriu în Buzeu, — au contribuit: Dimitrie Ioviță 13 franci și N. Neamțu 10 franci, — total 23 franci, timis 10 fl. v. a.

Lista Nr. 51, colectant dl *Toma Galetariu*, proprietariu în Cela, — au contribuit: Toma Galetariu 20 fl., Michail Scheibling, comerciant în Cela 10 fl., Alexandru Ciugndean, proprietariu în Cela, Demetriu Carabaș, notariu în Batta, Ambrosiu Jurma, preot în Batta și I. Miloș, proprietariu în Batta câte 2 fl., Terențiu Petroviciu, preot în Cela, Demetriu Munteanu, meseriaș în Cela și Virgiliu Tomiciu câte 1 fl., Stefan Cărăbaș, învățătoriu în Cela, Ioanichie Nestor, învățătoriu în Batta, Aureliu Roxin, Laurențiu Barzu și Filip Dumitru câte 50 cr. — total 46 florini 50 cruceri.

Lista Nr. 59, colectant dl *Gavril Selegeanu*, paroch în Checia română, — au contribuit: Gavril Selegeanu 2 fl., Lucreția Selegeanu, Iulia Prohab, Ladislau Szerelmi și Ioan Waurich câte 1 fl., Dionisiu Barbulescu 50 cr., Iancu Itineanțu, Avram Popi, Andrei Aradeanu, Iancu Buni și George Aradeanu câte 20 cr., Iova Aradeanu 10 cr. — total 7 fl. 60 cr.

Totala sumă de bani cuprinsă în listele sus înșirate, face 377 fl. 10 cr., — este depusă spre fructificare la institutul de credit și economii „Timișana“ pe libelul Nr. 596.

Pentru comitetul executiv:

Emanuil Ungureanu.

Varietăți.

Comisiunea sinodului eparchial, constătătoare din domni deputați sinodali: Filaret Musta, Andrei Ghidiu, Dr. George Popoviciu, Ioan Budințean, Coriolan Bredicean, Ilie Curescu și George Martinescu, s'au întrunit de Joie în 25. l. c. în Caransebeș și pregătesc obiectele pentru sinodul eparchial.

Soțietatea română de cântări și musică din Caransebeș arangează în Dumineca Tomii a. c., cu concursul D-șoarei Septimia Radu și a fraților Tiberiu și Caiu Bredicean o *Producțiune musicală* urmată de joc, în sala cea mare a otelului dela „Pomul verde.” Prețul de intrare pentru nemembrii de persoană 60 cr., familia 1 fl. 20 cr. Membrii au intrare grătită. Începutul la 8 oare seara. Comitetul soțietății.

Programa concertului: „Motto” 1. „Resai lună”, cor mixt de G. Musicescu. 2. „Aires varies”, duo pentru viole de Ch. Dacla, executată de frații Tiberiu și Caiu Bredicean. 3. „Fântână cu trei isvoare”, cor mixt de G. Dima. 4. a) „Overtura Norma”, pentru piano de Bellini. b) „Rapsodia Română” pentru piano de Sequens. Amendoauă executate de D-șoara Septimia Radu. 5. „Frunzuliță”, cor mixt de Sequens. 6. „Ilelea vitează”, cor mixt de G. Musicescu.

Reuniunea de agricultură din Caransebeș, al cărei președinte este Dl *Ioan Topal*, a ținut Duminecă în 7/19. Aprilie prin secretariul ei, Dl *Iosif Bălan*, profesor de economia rurală la institutele noastre diecesane — o prelegere populară din economia rurală în comuna Glimboca, înaintea unei adunări mare de popor.

Adunarea a fost deschisă prin Onorabilul Părinte *Iuliu Musta*, membru al reuniunii, care în o cuvântare scurtă a accentuat însemnătatea reuniunii de agricultură, recomandând totodată economilor să îmbrățișeze cu căldură sfaturile, care le va împărtăși Dl secretariul Iosif Bălan.

Prelegerea, care a fost foarte instructivă, a avut de obiect mai ales prășirea rațională a vitelor și, purcezend dela principiul, că baza unei economii raționale de vite este nutrire variată și prin urmare cultivarea diferitelor soiuri de nutrețuri, e una din principalele condițiuni, dacă economul voesc se aibe vite frumoase, care să-i aducă venitul cuvenit.

S'a espus apoi economilor cultivarea trifoiului, și a brozbelor, cultivarea fênațelor și la dorința espesă a adunării a arătat dl secretariul scăderile pomăritului nostru.

La finea prelegerii s'a împărțit la vre-o 60 de economi sêmênță de brozbe și de cucuruz timpuriu, arătându-se economilor modul de procedere la cultivarea acestor plante.

Prelegerea începută la 4 oare s'a terminat la 6 oare dup' ameză.

Mulțămite publice. Domnul *Petru Matica* din Pătaș, prim codrian erarial, a donat sântei noastre biserici 4 ripizi, o cruce, un prapore, 6 stichare albe și 6 negre pentru prunci, o evanghelie și un apostol frumos legate.

Pentru care fapte demne de imitat subscrisul în numele comunei bisericesci, vin a-și exprima mulțămită publică. Plavicevița, în 23. Aprilie 1891. *Nicolau Gaina*, adm. parochial.

Subsemnatul în numele bisericii gr. or. din Poieni, ppviteratul Făgetului, aduc mulțămită publică d-lui Ioan Petrovițiu, neguțătoriu în Lăpugiul de sus, carele din îndemn nobil creștinesc a donat lumini bisericii noastre la sântelor Pasci. Poeni la 21. Aprilie 1891. *Ignatie Mara*, preot gr. ort. rom.

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării Venerabilului Consistoriu din Caransebeș de ddo 26 Martie a. c. Nr. 199. B. prin aceasta se escrie concurs de „licitațiune minuendă” pentru redicarea de nou a crucii în turnul s. bisericii rom. gr. or. din comuna Valeapăii, protopresbiteratul Bocșa-Montană pe ziua de 19/31 Malu a. c. — Specificațiunea de spese și condițiunile referitoare se pot vedea la la presidiul comitetului parochial.

Prețul de esclamare e 244 fl. 26 cr. v. a.

Dela întreprinzători se poftesce, ca pe ziua amințită să se prezenteze în fața locului, și numai aceia vor putea licita, cari vor depune vadiu de 10%.

Contractul, ce se va încheia cu întreprinzătoriu de loc după licitațiune, va avea valoare numai după aprobarea Ven. Consistoriu.

Valeapăii în 14. Apriliu st. v. 1891. [23] 1—3

Basilii Popovițiu,
președ. com. paroch.

Gregoriu Paliclu,
not. com. par.

Concurs.

Amăsurat decisului Ven. Consistoriu diecesan din 22. Martie a. c. Nr. 635. B., se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parochiei nou înființate de clasa I. din **Marghita-Mare**, protopresbiteratul Vêrșetului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană”.

Emolumintele împreunate cu aceasta parochie sânt:

1. O sesiune parochială constătătoare din 30 jugere de pământ arătoriu de clasa primă.

2. Stola usuată și birul dela 220 case și anume: după o sesiune doi meți de grâu, eară dela zileri câte 1/4 de meți.

3. Un plaț intravilan sub Nr. 38 cu casă parochială și unul estravilan, ambele de câte 1/2 juger.

Ceice voesc să ocupe această parochie vor dovedi, că afară de studiile teologice au și esamenul de calificăciune și au absolvat opt clase gimnasiale ori reale, sau vor produce adeverință din partea V. Consistoriu diecesan că poșed calificațiune pentru parochii de frunte. — Recursele adresate comitetului parochial le vor subșterne până la terminul de mai sus, prea onoratului domn protopresviter tractual în Mercina, posta Varadia.

Preoții recurenți vor dovedi, că până în datul concursului și-au solvit contribuțiunea, equivalentul etc. în parochiile lor.

În fine recurenții sânt poștiți a se presenta, însă numai odată, în vre-o Duminecă ori sêrbătoare în sânta biserică, spre a-și arêta desteritatea în oratorie și cântare. Cei cari se vor înfățișa mai de multe ori în comună, vor fi eschiși dela candidare. Escepțiune se face numai cu administratorul parochial din loc, în caz dacă ar recurge și dênsul, și aceasta numai din motivul, ca să aibe cine să îndeplinească funcțiunile sacre.

Marghita-Mare, în 14. Aprilie 1891.

[24] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Popovițiu*, protopresviter.

Concurs.

Spre întregirea postului învățătoresc la școala profesională gr. or. rom. din **Hodoș**, protopresbiteratul Logojului, cu provocare la literile Ven. Consistoriu ddtto 16/28 Ian. a. c. Nr. 3590 șc. se escrie concurs cu termen de 30 zile socotit de la prima publicare.

Emolumintele sânt:

1. Salariu în bani 88 fl.
2. 18'05 Hl. grâu vânturat.
3. 18'05 Hl. cucuruz despoiat.
4. Trei jugere de pământ arătoriu.
5. 16 metri cubici lemne pentru învățătoriu și 16 metri cubici pentru școală.
6. Pentru scripturistică 5 fl.
7. Pentru conferințe 7 fl.
8. Cortel liber cu grădină de un juger.
9. Dela fiecare înmormântare 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, vor subșterne resursele lor provăzute cu documentele prescrise și adrese comitetului par. din Hodoș la oficiul protopresbiterat gr. or. rom. din Logoj. Vor fi preferiți, cari posed desteritatea a conduce corul vocal din loc.

[21] 1—3

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu*, ppresbiter.

Licitațiune minuendă.

Pe baza incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan de dtto 14. Aprilie Nr. 329 E. ex 1890, comitetul parochial gr. or. rom. din **Delinesci**, protopresbiteratul Caransebeșului, escrie licitațiune minuendă pentru renovarea curții st. bisericii.

Licitațiunea se va ținea la **19/31 Maiu** 1891 la 11 oare a. m. în sta biserică cu prețul esclamării de 250 fl. v. a.

Întreprinzătorii experți și probați, cari vor voi să liciteze, au să depună la mâna epitropiei parochiale 10% vadiu în bani gata seau în hârtii de valoare. Condițiunile precum și specificațiunea de spese și măsurii se pot vedea în oarele oficioase în cancelăria oficiului parochial din Delinesci.

Delinesci din ședința comitetului parochial ținută la 31. Martie 1891.

[22] 1—3

Teodor Muntean,
paroch ca preș. com. par.

Dim. Iacobescu,
notariul com. par.

În conțelegere cu mine *Andrei Ghidiu* protopresbiter.

Licitațiune minuendă.

Pe baza decisului Ven. Consistoriu diecesan al Caransebeșului din 9/21. Aprilie 1891. Nr. 741 B. comuna biserică, respective comitetul parochial gr. ort. român din **Oravița-Montană**, escrie licitațiune minuendă pentru

boltirea rîului dinaintea bisericii și îngrădirea cu zăbrele de fer a curții bisericii în frontul de cătră stradă.

Licitațiunea se va ținea în comuna **Oravița-Montană** în **19/31. Maiu a. c.** la 2 oare p. m. în sânta biserică.

Boltirea rîului și îngrădirea cu zăbrele de fer a curții bisericii este socotită — după specificațiunea de măsurii și spese, la 4800 fl. v. a. care e și prețul de eschiamare.

Întreprinzătorii, care doresc a primi lucrul, sânt poftiți a se presenta la terminul amintit în fața locului, sau a-și trimite ofertele în scris, având a depune înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 10% din prețul de eschiamare, în bani gata sau în hârtii de stat, care vadiu, ul caz de primirea lucrului, se va păstra la epitropie până la colaudare.

Planul și specificațiunea de măsurii și de spese se pot vedea ori și când la presidiul comitetului parochial gr. ort. român.

Oravița-Montană, din ședința comitetului parochial ținută în 14/26. Aprilie 1891.

[19] 2—3

B. Muntean,
președintele comitetului parochial.

Alesandru Cucu,
notariul comitetului parochial.

Nr. 1. 1891.

Licitațiune minuendă.

Pe baza decisului Ven. Consistoriu diecesan al Caransebeșului din 21. Martie a. c. Nr. 734. B., comitetul parochial gr. or. român din **Mehadica**, escrie licitațiune minuendă pentru repararea de nou a casei biserică.

Licitațiunea se va ținea în comuna **Mehadica** în **5/17. Maiu a. c.** la 10 oare a. m. în localul școalei comunale.

Repararea bisericii este socotită cu materialul de lipsă, afară de 80 meți de var stempărat și lemnele necesare la construirea schelelor (Gertist), — care le dă comuna biserică, — după specificațiunea de măsurii și de spese, la 395 fl. v. a. care e și prețul de eschiamare.

Întreprinzătorii, care doresc a primi lucrul, sânt doftiți a se presenta la terminul amintit în fața locului, având a depune înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 10% din prețul de eschiamare în bani gata sau în hârtii de stat, care vadiu în caz de primirea lucrului, se va păstra la epitropie până la colaudare.

Planul și specificațiunea de măsurii și de spese dimpreună cu condițiunile de licitare și de zidire se pot vedea ori și când la presidiul comitetului parochial gr. ort. român din **Mehadica**.

Mehadica, din ședința comitetului parochial gr. or. român ținută la 11. Aprilie 1891.

[20] 2—3

Corneliu Bercean,
președinte.

Iosif Fotoc,
notariu.

